

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 4.

V Ljubljani, 26. prosinca 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{4}$ strani 10 K, $\frac{1}{8}$ strani 8 K, $\frac{1}{16}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavljjanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Naše časopisje. — Naš denarni zavod. — Žičkar in celjska okoliška dekliška šola. — V uvaževanje. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Inserati.

Naročajte in širite naš list!

Naše časopisje.

Dokazana resnica je, da je časopisje moč, velesila. Vsak stan si prizadeva, da podpira tisto časopisje, ki podpira njega. Tako bi si moral prizadevati tudi naš stan, da podpira svoje časopisje.

Napredno naše učiteljstvo si je samo ustanovilo in tudi skoro samo do danes vzdrževalo troje časopisov: »Učiteljskega Tovariša«, »Popotnika«, in »Zvonček«. Ti listi izhajajo že lepo vrsto let, »Učiteljski tovariš« je sedaj celo najstarejši slovenski list. Vzdrževanje teh listov je stalo mnogo truda, mnogo žrtev. A eno smemo poudarjati: trud in žrtve niso bile zaman!

Brez samohvale smemo trditi, da je učiteljstvo mnogo tega, kar ima, pridobilo s pomočjo našega lista. Vedno smo se zavzemali za njegove pravice in koristi. Dokaz temu je jeza, ki jo kuhajo do nas v višjih in visokih krogih. Nismo iskali koristi in nismo zagovarjali teženj posameznikov, temveč vedno nam je bil pred očmi blagor celokupnega učiteljstva. Budili in utrjali smo samozavest in stanovski ponos. Organizovali smo vojsko.

Lepo število je tistih, ki so z nami enih misli. A to listu ni dovolj. Nimamo nobenega fonda, da bi z njim pokrivali stroške, ki nam jih povzroča tedensko izdajanje »Učiteljskega Tovariša«. Navezani smo sami nase, zakaj tolikokrat zatrevana ljubezen do učiteljstva se izpričuje večinoma v besedah. Malo je tistih, ki bi segli v žep in naročili naš list. Ljubezen naših prijateljev je v večini platonska, ki nima od nje nihče ničesar, kvečjemu slepci.

Svoje liste moramo plačevati sami. Celó v tistih vrstah, ki so nam po stanu najbližje — v vrstah srednješolskega učiteljstva — je tako malo zanimanja za naše delo in naše napore, da je to dejstvo naravnost žalostno. V ravnokar imenovanih krogih prevladuje še danes mržnja do navadnih »šomaštrov« in do našega stanu, do »šomaštrije«. Tako govorijo. Dokazuje imamo za to. Ako se že c. kr. gospodje boje našega političkega glasila, bi jim bila dolžnost, gmotno in

s peresom podpirati »Popotnika« in svojim otrokom naročiti »Zvonček«. A koliko je takih?! Malo, malo!

Odkrito moramo priznati, da ne zija nikjer med srednješolskim in ljudskošolskim učiteljstvom tolika globina nego pri nas. N. pr. na Češkem in Hrvaškem hodita ta dva glavna faktorja, ki dvigata narodno kulturo, roko v roki. Češki in hrvaški srednješolski učitelj ne kaže svoje akademične izobrazbe s tem, da prezira svojega ljudskošolskega tovariša, ampak svojo oliko in izobrazbo izpričuje s tem, da stoji ob strani ljudskošolskemu tovarišu na službo narodnemu delu. Kdaj se je zgodilo pri nas, da je prišel na zborovanje »Zaveze« srednješolski učitelj, pozdravil zborovalce v imenu svojih tovarišev in ponudil roko v skupno delo? Pri nas se to še ni pripetilo. V Zagrebu že. Morda je vzrok tej hladni rezerviranosti in deloma tudi neutemeljeni in neopravičljivi oholosti to, ker nima naše srednješolsko učiteljstvo prav nobene organizacije. Vsak živi zase, ker ne poznajo skupnosti. V organizaciji se navzame človek zavednosti in moštva, pride do prepričanja, da ni nobena služba sinekura, nego da je treba povsod večnega boja, večnega dela, večnega napredovanja. Naše življenje je boj, naš smoter nepredek.

O tem bi se dalo pisati še mnogo, a ni danes to naš namen. Dovolj je, da smo konštatovali žalostno resnico.

Navezani smo sami nase, a tudi pri nas — to bodi povedano glasno! — ni vse tako, kakor bi moralo biti in kakor bi bilo lahko. Če čitamo poročila o zborovanjih raznih učiteljskih društev, dobimo tamkaj skoro stalno točko o brezbriznosti in nezavednosti nekaterih tovarišev in še bolj tovarišic. Človek prihaja do prepričanja, da se taki ljudje sramujejo svojega stanu in družbe svojih stanovskih bratov in sester. Mi namreč ne smatramo za učitelja in učiteljico tistega, ki ima v žepu zrelostno in usposobljenostno izpričevalo, temveč oni je učitelj in učiteljica, ki se kaže kot takega pred vsem svetom in je živa veja na deblu naše organizacije.

Ne smatramo za svoje zavedne tovarišice in tovariše tistih, ki se nosijo v modernih krogih in hodijo svoja pota, v zahrbtnem zabavljanju čakajoč, kdaj jim pade zrelo jabolko v roke. Tudi tistih ne štejemo med svojce, ki jim je smoter zabava in veselje, a ki ne store niti toliko, da bi čitali učiteljske liste. Če hočemo imeti bodočnost, moramo izrabiti

sedanjost z delom, bojem in pogumom. Gospodstvo je za lenuhe in kapitaliste, za nas so demokratska načela!

2000 nas je. Ali bi ne imel »Učit. Tov.« lahko najmanj toliko naročnikov? Ali bi me ne bilo v dno duše sram, če me kdo praša, sem li naročnik svojega glasila, pa bi mu moral odgovoriti, da nisem?! Ali bi »Popotnik« v enakem številu lahko ne romal vsak mesec med svet? Ali bi ne pridobil lahko vsakdo »Zvončku« vsaj dveh naročnikov, da bi štelo njih število tisoče?! Hipoma bi prenehale večne tožbe naših upravnikov, zakaj naša organizacija bi pridobila čvrsto materialno podlago, in naši listi bi se razvili do popolnosti. To bi bilo učitelstvu samemu v korist.

Tako pa živitarimo in z največjimi žrtvami vzdržujemo to, kar sta zasnovala navdušenost in smisel za organizacijo!

Žal, da ne bodo čitali teh opravičenih očitkov tisti, ki so jim namenjeni, ker ne čitajo učiteljskih listov. Zato naj poskrbe naši zvesti prijatelji, da bodo zvedeli o tem, kar pišemo danes. Tem zvestim prijateljem velja samo ena prošnja: Agitujtel!

Ako ne, pojdemo nazaj in ne naprej!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca grudna 1905 K 183.314-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Žičkar in celjska okoliška dekliška šola.

Državni poslanec in nekdanji celjski vikar Žičkar, ki je bil v zasebnem in tudi javnem življenju koncilijanten mož, vendar tudi ni bil brez napak, kakor sploh ni noben človek, ki je pod kožo krvav, čeprav je blagoslovljen. Uprav smešno se nam toraj zdi, ako klerikalna lista »Slovenski gospodar« v Mariboru in »Slovenec« v Ljubljani kujeta iz Žičkarjevih političnih napak slavo v — deveta nebesa.

Ne govorimo radi o rajnih politikih, ki so si na tem ali onem polju pridobili nekaj zaslug za slovenski narod. Nikakor nam pa ne bo nikdar ugajalo, ako se napačnemu političnemu delovanju pojo tirade. In tako je s celjsko okoliško dekliško šolo.

O tej šoli je že marsikateri klerikalec porabil zadnji čas precej črnila v gori imenovanih listih, sodeč iz svojega omejenega vidika, ter s tem pokazal, da ne pozna niti osnovnih pojmov o ljudskem šolstvu. Črevlje naj sodi kopitar!

Ko se je sedanji ljudsko-šolski zakon, pozneje neliko izpremenjen, uveljavil l. 1869, so bili v Celju še lepi časi. Ker so bili že takrat na okoliški šoli premajhni prostori, je dalo takrat celjsko mesto — sedaj ultra nemško — prostor za en razred na razpolago v sedanjih sobah celjskega muzeja.

Tako je bilo takrat. Danes je ljut boj, ali se sme poslopje za deško in dekliško šolo staviti v celjskem mestu, katerega šolsko okrožje leži zunaj mesta, a v Gaberjih n. pr. ne vedo, kje se začne in neha mesto in kje okoliška občina s šolskim okrožjem.

Po tem občnem razloženju pridemo do rajnega Žičkarja, ki je bil mnogo let vikar v Celju ter posegel s svojim vplivom v šolske razmere okoliške šole.

Prepričani smo, da je mož morebiti imel najboljšo voljo, da koristi slovenskemu narodu, samo da je svoje delovanje utemeljil na napačnih premisah.

Žičkar je hotel imeti posebno dekliško šolo za okolico, na kateri naj poučujejo nune. Ker takrat niso gledali na to, da se dekliška šola ustanovi postavnim potom, si je zabil v glavo, da je treba ustanoviti zasebno dekliško šolo, na kateri naj poučujejo nune. Ker pa nadalje za zasebne šole nič ne prispeva deželni odbor, je ustanovil Žičkar kot celjski vikar »Katoliško podporno društvo«, ki je beračilo po vsem slovenskem Štajerju, da je zmoglo stroške za vzdrževanje zasebne nunske dekliške šole za okolico Celje. In tako se je Slovencem v mestu Celju in širši okolici naložil nepotreben narodni davek.

Ako velja šolski zakon, da se mora povsod, kjer se prekorači število šoloobiskujočih otrok, pomnožiti število razredov, bi se moralo to tudi zgoditi na okoliški šoli v Celju. Iz mešane ljudske šole, kakor je bila izprva, bi se morala ta razširjati po številu otrok v osemrazrednico do desetrazrednice. Takrat bi bil pa čas, da se ta mešana ljudska šola loči v samostojno dekliško in samostojno deško ljudsko šolo.

In kaj bi pomenilo to? Zdaj bi že imeli sistemizovane službe za dekliške razrede, ki jih danes nimamo in jih v kratkem še ne bomo imeli. Kak vrišč je nastal lansko leto ko so začele nune v Celju pobirati šolnino in so zaradi prenapolnjenja razredov mnogim deklicam odklonile sprejem. Ali je bilo tega treba? Zakaj pa niso izprva hodili po pravem potu?

Jako umevno je, da se deželni odbor štajerski, ki podpira le celjsko lažinemstvo, protivi ustanovitvi dekliške šole, ker rajši vrže nunam nekaj kron v podporo njihove zasebne šole, da si prihrani večje vsote za javne šole.

Kakor čujemo, so svojčas namignili krajnemu šolskemu svetu okolice Celje, naj v provizoričnem stanovanju ustanove nekaj razredov dekliške šole ter s tem za to sistemizujejo potrebne plače, ali to so odločilni gospodje iz gotovih posebnih vzrokov odklonili. S tem pa se je sistemizovanje služb za dekliško šolo okolice Celje zavleklo za — poznejše čase. Bog ve, do kdaj?

Očividno je, da pri teh političnih špekulacijah trpe le za šolo godni otroci, ki n. pr. obiskujejo deško šolo, nastanjeno v nesposobnem poslopju, ali nunske šole s šolnino ali pohajajo celjske ponemčevalnice ali so pa brez pouka.

Ako bi bili izbrali stavbišče za okoliško ljudsko šolo v okolici Celja, kamor pravzaprav sodi, bi bila vsa zadeva že davno rešena. Pri tem je še pomisliti, da dosedaj nastavljeno učitelstvo okoliške šole celjske pri bodočih volitvah raznih poslancev ne bo odločilno merodajno, dočim bi morebiti utegnili biti pri volitvah v občinski zastop okolice Celje, zakaj občina okolica Celje ima itak vroč volilni boj.

Po tem razmotrivanju se vendar moremo začudeno vprašati, ali je bilo umestno, da je rajni Žičkar ustanovil »Katoliško podporno društvo«, ki naj na račun prostovoljnega narodnega davka vzdržuje zavod, ki ga mora v smislu šolskih zakonov vzdrževati deželni odbor. Ali naj štejemo to v zaslugo rajnemu Žičkarju? Nikakor ne! Kdor tega ne izprevidi, je zaslepljen klerikalec!